

שמות פרק לב

רש"י
(לב) **ועתה אם תשא חטאתם** - הרי טוב, איני אומר לך מחני. ואם אין, מחני, וזה מקרא קצר, וכן הרבה: מספרך מכל התורה כולה, שלא יאמרו עלי, שלא הייתי כדאי לבקש עליהם רחמים:

(לא) ויָשֵׁב מֹשֶׁה אֶל יְקֹנֶק וַיֹּאמֶר אֲנִי חָטָא הָעַם הַזֶּה חָטָאָה גְדֹלָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם אֱלֹהֵי זָהָב: (לב) וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אֵין מַחְנִי נָא מִסְפָּרְךָ אֲשֶׁר כְּתִבָּת: (לג) וַיֹּאמֶר יְקֹנֶק אֶל מֹשֶׁה מִי אֲשֶׁר חָטָא לִי אֶמְחֹנוּ מִסְפָּרִי:

רשב"ם

(לב) [מחני נא] מספרך - ספר חיים אשר כתבת. כדכת' כל הכתוב לחיים בירושלים. הרגני נא הרוג:

דעת זקנים

(לב) **מחני נא** - פירש"י מכל התורה. ותימה שעדיין לא נכתבה תורה ופירש רשב"ם מספרך זה ספר החיים שאדם נכתב בו בר"ה והכי אמרי' בר"ה מספרך אלו הבינונים אשר כתבת אלו הצדיקים. ד"א אם אין אתה מוחל להם א"כ היאך תמחול על ספרך אשר שברתי אם תמחול לי מחול להם כי אין משוא פנים בדבר והשיב לו הקב"ה מי אשר חטא לי וגו' כלומר הם גרמו לך והפשיעה שלהם היא אבל אתה כדין עשית שהם לא היו ראויין לקבל הלוחות ומ"מ הוא נמחק מכל פרשת ואתה תצוה שאין משה נזכר במ לפי שקללת חכם אפי' על תנאי היא באה:

מסכת ראש השנה דף טז ע"ב

רב נחמן בר יצחק אמר מהכא: (שמות לב) ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת, מחני נא - זה ספרן של רשעים, מספרך - זה ספרן של צדיקים, אשר כתבת - זה ספרן של בינוניים.

ספר ליקוטי מוהר"ן - מהדורא קמא סימן ד

[ז] וְזֶה פְּרוּשׁ (מְשַׁלֵּי ט"ז): "חַמַּת מְלֶךְ מְלֹאכֵי מוֹת", כִּי חַמַּתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁבִיל הַמַּלְכוּת שֶׁהַשְּׁפִיל עַל - יְדֵי עֲוֹנוֹתָיו, "וְאִישׁ חָכֵם יִכְפָּרְנָה", הֵינּוּ בַּחֲנִינֵת תַּלְמִיד חָכֵם, בַּחֲנִינֵת מֹשֶׁה, הוּא יִכְפָּר לוֹ. כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (מִיכָה ז): "וְעֹבֵר עַל פֶּשַׁע לְשֹׁאֲרֵית", יִלְמִי שְׁמַשִּׁים עֲצָמוֹ כְּשִׁירִים (רֹאשׁ הַשָּׁנָה יז):. נִמְצָא, כְּשָׁבָא לְפָנֵי תַלְמִיד חָכֵם וּמוֹצִיא כָּל צְרוּפָיו לְפָנֵי הַתַּלְמִיד חָכֵם, וְהַתַּלְמִיד חָכֵם הוּא בַּחֲנִינֵת מֹשֶׁה, שְׁמַשִּׁים עֲצָמוֹ כְּשִׁירִים, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בְּמִדְבָר י"ב): "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עֲנוּ מְאֹד", וְעַל יְדֵי זֶה נִקְרָא אִישׁ חָכֵם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (אִיּוֹב כ"ח): "וְהַחֲכָמָה מֵאֵין תִּמְצָא" (עַיֵן סוּטָה כ"א):. וְבַזֶּה יֵשׁ כַּחַ לַתַּלְמִיד חָכֵם לְכַפֵּר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: וְאִישׁ חָכֵם יִכְפָּרְנָה: וּבְשִׁבִיל זֶה, כְּשֶׁהַתַּפְּלַל מֹשֶׁה עַל חַטָּא הֶעֱגֵל אָמַר (שְׁמוֹת ל"ב): "אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם, וְאִם אֵין מַחְנִי נָא". כִּי זֶה מִן הַנִּמְנָע שֶׁלֹּא יָבֹא לְאֲדָם אֵינְהָ גְדֻלוֹת, כְּשֶׁשׁוּמַע שְׁמִסְפָּרִין שְׁבָחוּ, כִּל שְׁכֹן כְּשֶׁמֶלֶךְ גָּדוֹל מְשַׁבַּח וּמְפָאֵר אֶת הָאֲדָם, אֲזִי בְּנִדְאֵי מִן הַנִּמְנָע, שֶׁלֹּא יָבֹא לוֹ אֵינְהָ גְדֻלוֹת, אֲבָל צְרִיךְ לָזֶה בְּטוֹל כָּל הַרְגָּשׁוֹתָיו וְחִמְרֵיּוֹתָיו, אֲזִי כּוֹל הָאֲדָם, לְשִׁמְעַ שְׁבָחוּ, וְלֹא יָבֹא לוֹ שׁוּם גְּדֻלוֹת, כְּמוֹ מ' שֶׁהָ רַבְּנוּ, שֶׁרָאָה כְּתוּב בְּתוֹרָה: "וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה", "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה", וַיִּשְׁרָאֵל קוֹרְאִין בְּכָל יוֹם בְּתוֹרָה שְׁבָחוּ שֶׁל מֹשֶׁה, וְהוּא בְּעֲצָמוֹ מִסְפָּר לָהֶם שְׁבָחוּ, וְלֹא הָיָה לְמֹשֶׁה שׁוּם הַתַּפְּאָרוֹת וְגְדֻלוֹת מְזָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עֲנוּ מְאֹד", וּבְנִדְאֵי עַל - יְדֵי עֲוֹנוֹתָיו, הָיָה כַּחַ בְּיַד מֹשֶׁה לְכַפֵּר עֲוֹן הֶעֱגֵל. כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וְאִישׁ חָכֵם יִכְפָּרְנָה": וְזֶה שֶׁטַעַן מֹשֶׁה: "וְאִם אֵין", הֵינּוּ "אִם לֹא תִשָּׂא חַטָּאתָם", בְּזֶה אֶתְהָ מְרָאָה, שְׁאֵין לִי כָּל כֶּךָ עֲנִיוּת, שְׁאוּכַל לְכַפֵּר לָהֶם עֲוֹן הֶעֱגֵל. בְּכֵן בְּקִשְׁתִּי "מַחְנִי נָא", כְּדִי שֶׁלֹּא אֶכְשֵׁל בְּגְדֻלוֹת, שְׁאֵנִי רוֹאָה וְשׁוּמַע בְּכָל עַת סְפוּר שְׁמִי וְשְׁבָחִי בְּתוֹרָה, כִּי מִי יוּכַל לְעַמֵּד בְּזֶה, שְׁיִשְׁמַע סְפוּר שְׁבָחוּ וְלֹא יִתְגַּאֲהַ וְאִם לֹא עֲנוּ גְדוֹל, וְאִם אֲנִי עֲנוּ, צְרִיךְ לְךָ שֶׁתִּשָּׂא חַטָּאתָם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וְעֹבֵר עַל פֶּשַׁע לְשֹׁאֲרֵית" וְכוּ': וְזֶה (דְּבָרִים ל"ג): "וַיְהִי בִישְׁרוֹן מְלֶךְ" (ד), הֵינּוּ שְׁמַלְכוּת עֲלֶיהָ לְשִׁרְשָׁה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים ל"ז): "וַיַּעֲנִימוּ יְרֵשׁוֹ אֶרֶץ", וַיִּאֲרָץ הִיא דִּינָא דְּמַלְכוּתָא, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (אִיּוֹב כ): "וַיִּאֲרָץ מִתְקוּמָהּ לוֹ":

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored in memory of Mr. Gerald Moskowitz z"l by his family.
לעי"נ גרשון אלטר בן יהודה וולף ז"ל
 Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
 Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.